

Kielikeskusutisia

LANGUAGE CENTRE NEWS

N:o 5 / KESÄKUU - JUNE 1979

SISÄLTÖ - CONTENTS

	Sivu
SAATTEEKSI	3
RAPORTEJA - REPORTS	
Viljo Kohonen: Muistio kielikeskusten neuvottelupäiviltä Jyväskylässä 27.4.1979	4
Ola Berggren: Vieraiden kielten oppimateriaalien tuottamisesta	11
Ola Berggren: Kielten oppijaksojen tavoitteiden asettelun ongelmia	18
TIEDOTUKSIA - INFORMATION	
New publishing arrangements for SYSTEM	28
KIELIKESKUKSEEN SAAPUNUTTA KIRJALLISUUTTA Publications received by the Language Centre	29
KIELIKESKUSUUTISTEN TEEMANUMEROITA Special Issues of the Language Centre News	31
V. 1979 ILMESTYNEET KIELIKESKUSUUTISET Language Centre News published in 1979	32

VIRKALÄHETYS JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOSTA

Osoite / Address:

Korkeakoulujen kielikeskus /

Language Centre for Finnish Universities

Jyväskylän yliopisto / University of Jyväskylä

SF-40100 JYVÄSKYLÄ 10

FINLAND

**JYVÄSKYLÄN
YLIOPISTO**

13. 06. 79
KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUS

KIRJASTO YLIOPISTO

Vastaava toimittaja / Managing Editor: Timo Sikanen
 Toimituskunta / Editorial Staff: Eila Pakkanen
 Liisa Ruuska
 Helena Valtanen
 Marjatta Ylönen

Puh. / Tel. 941-291726 Sikanen
 291720 Pakkanen
 291721 Lampinen, Annala
 291722 Ruuska, Ylönen
 291723 May, Valtanen

SAATTEEKSI

Tämä poikkeuksellisesti kesällä ilmestyvä Kielikeskusuutisten numero keskittyy kahteen teemaan, kielikeskusten välisen työnjaon kehittämiseen ja eräisiin kielikeskusten opettajien työssä esiin tuleviin ongelmiin. Ylläkkeenä numeron kokoamiseen oli lähinnä halu laajentaa Korkeakoulujen kielikeskuksessa voinnut laitoksen ja paikallisten kielikeskusten välisen työnjaon ja yhteistoiminnan kehittämistä koskeva keskustelu kaikkien asianosaisten ulottuville. Tämän lisäksi haluttiin hyödyntää Turun yliopiston kielikeskuksen 11.5.1979 opettajilleen järjestämän koulutuspäivän antia laajemminkin.

Edellä mainittua työnjakoa koskevaa keskustelua on käyty useissa Korkeakoulujen kielikeskuksen johtokunnan kokouksissa ja näiden keskustelujen perusteella järjestettiin 27.4.1979 Jyväskylässä neuvottelupäivä, johon oli kutsuttu eri korkeakoulujen kielikeskusten edustajia pohtimaan näitä kysymyksiä. Viljo Kohonen laati tilaisuudesta omaa laitostaan varten muistion, jonka hän on luovuttanut käyttöömme.

Johtokunta kävi kokouksessaan 28.5. mainitun muistion, Kieliohjelma-komitean mietinnön (60/1979), aikaisempien suunnitelmien sekä Korkeakoulujen kielikeskuksessa laaditun neuvottelupäivän keskustelujen yhteenvedon pohjalta alustavaa keskustelua tulevan toiminta- ja taloussuunnitelman linjoista. Keskustelu jatkuu syyskuussa pidettävässä kokouksessa, johon johtokunta valtuutti jyväskyläläiset jäsenensä laatimaan luonnoksen noudatettavista periaatteista.

Turun kielikeskuksen koulutuspäivän alustaja, Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun johtaja, Olo Berggren on luovuttanut julkaistavaksi pitämiensä alustusten oheismateriaalit, joista uskoisimme olevan hyötyä myös niille, joilla ei ollut tilaisuutta kuulla alustuksia.

T.S.

R A P O R T T E J A

TURUN YLIOPISTO

Kielikeskus

Viljo Kohonen

MUISTIO KIELIKESKUSTEN NEUVOTTELUPÄIVILTÄ JYVÄSKYLÄSSÄ 27.4.1979

Korkeakoulujen kielikeskus järjesti Jyväskylässä 27.4.1979 kielikeskusten neuvottelupäivän, johon oli kutsuttu edustaja kaikista yliopistojemme ja korkeakoulujemme kielikeskuksista. Tilaisuuden tarkoituksena oli keskustella korkeakoulujen omien ja Korkeakoulujen kielikeskuksen (= KKK) yhteistyön kehittämisestä. Aihe on ajankohtainen nyt kun eri korkeakouluihin on perustettu omat kielikeskusorganisaatiot vastaamaan paikallisen yleisen kielenopetuksen järjestämisestä ja kehittämisestä. Tarkastelen tässä muistiossa keskusteluissa esille tulleita ajatuksia ja toimenpide-ehdotuksia.

1. Materiaalintuotanto

Materiaalintuotanto on edelleen keskeinen ongelma kielikeskusten toiminnassa. Koska opetus tapahtuu suurimmaksi osaksi tuntiopettajavoimin ja opettajille voidaan maksaa vain pidetyistä tunneista, on luonnollista, että opettajilta ei voida edellyttää systemaattista oppimateriaalin tuotantoa ja kehittelyä. Oppimateriaalia olisi voitava tuottaa keskitetysti, ja KKK:n keskeisenä tehtävänä on ollutkin eri aloille soveltuvan materiaalin tuottamis- ja kokeilutoiminta. Resurssien vähäisyyden vuoksi se on kuitenkin pystynyt viemään samanaikaisesti vain muutamia projekteja (tällä hetkellä on meneillään 4 projektia: englannin kielen matemaattis-luonnontieteellinen luetun ymmärtämismateriaali, lääke-, laki- ja yhteiskuntatieteilijöille tarkoitettu englannin suullisen kielitaidon opetuksen materiaali, lakitieteellisen ruotsin suullinen ja kirjallinen materiaali, sekä yhteiskuntatieteellisen venäjän luetun ymmärtämismateriaali). Projektien edistyminen on ollut hidasta sen vuoksi, että tuotettuja materiaaleja ja niihin liittyviä harjoitustehtäviä on aina kokeiltu ja korjattu saadun palautteen perusteella. Paketteihin on myös pyritty liittämään opettajien ohjeita ja testejä, ennen kuin materiaali on lopullisessa muodossaan kokeiltuna jakelukelpoinen. Tällaisen

systemaattisesti etenevän tuottamisjärjestelmän varjopuolena on sen hitaus ja raskasliikkeisyys: suunnitteluväli käyttäjän aloitteesta valmiiseen materiaaliin on pakostakin pitkä. KKK:n materiaalintuotanto ei pysty nykyresursseillaan palvelemaan riittävästi korkeakoulujen nopeasti kasvavia materiaalitարpeita.

Yhtenä ratkaisuna "häätätilanteeseen" ehdotettiin KKK:n materiaalin tuottamiskäytännön muuttamista, ainakin siihen saakka kunnes suurin kysyntä on tyydytetty. Tuotantoa voitaisiin lisätä alentamalla materiaalien viimeistelyastetta ja supistamalla niihin liittyvää kokeilutoimintaa. Päivillä todettiin, että pelkästään hyvin valikoidusta "raakatekstikokoelmasta" (ja äänitteistä litterointeineen) jo sinänsä olisi paljon hyötyä opettajalle, joka voisi laatia niihin itse parhaaksi katsomiaan harjoitustyyppisiä, mahdollisesti paketteihin liittyvien esimerkkien ja viitteiden pohjalta. Tällä tavoin voitaisiin nopeammin koota eri aloille soveltuvaa aineistoa, ja paketit voitaisiin pienemmin kustannuksin mitoittaa niin suuriksi, että niihin jäisi entistä enemmän myös valinnan ja karsimisen varaa. Tätä vaihtoehtoa puoltaa sitä paitsi sekin, että oppilaiden taso, kurssien tavoitteet ja opetukseen varatut tuntimäärät vaihtelevat eri korkeakouluissa, samoin kuin luonnollisesti myös opettajien työskentelytavat ja näkemykset materiaalien sopivuudesta. Kokemuksesta voitiin todeta, että nykyisiin materiaaleihin liittyvät harjoitukset (erityisesti monivalintatekniikka) eivät tyydytä kaikkien käyttäjien toiveita, jolloin niihin sijoitetulle suunnittelupanokselle ei saada täyttä vastinetta.

Ongeimalliseksi koettiin myös tekijänoikeuskysymys. Tästä todettiin, että sen hoitamiseen olisi paras pyrkiä keskitetyllä valtakunnallisella tasolla. KKK:n roolina tulisi siis olla juuri sopivien tekstien hankkiminen ja tuottaminen sekä niihin liittyvien tekijänoikeuskysymysten selvittely ja sopiminen, kuten se onkin jo tehnyt mm. eräiden BBC:n tuottamien materiaalien kohdalla, joista on saatu jakelusopimukset.

Pitkällä tähtäyksellä olisi luonnollisesti pyrittävä helpottamaan opettajien työtä laatimalla materiaaleihin myös erilaisia harjoitustehtäviä. Keskusteluissa tuli esille ajatus eri aloja edustavien "materiaalipankkien" kehittämisestä eri kielikeskusten opettajien ja KKK:n yhteistyönä. Olisi perusteltua "hajasijoittaa" materiaalien ja niihin liittyvien harjoitustehtävien tuotantoa siten, että opettajat lähettäisivät KKK:een opetustyössä hyväksi havaitsemaansa tekstejä harjoitustehtävineen, sekä KKK:n jakamiin teksteihin itse suunnittelemaansa harjoituksia. Materiaalit lajiteltaisiin ja niitä täydennettäisiin KKK:ssa, ja näin muodostuvista

paketeista tiedotettaisiin kaikille käyttäjille. Tähänkin tuotantoon liit-
tyvistä korvaus- ja tekijänoikeuskysymyksistä on päästävä tyydyttäviin rat-
kaisuihin.

Materiaalia joudutaan luonnollisesti tuottamaan myös eri kielikeskuk-
sissa niiden omiin tarpeisiin. Tällaisia projekteja olisi samoin pyrittävä
kanavoimaan KKK:n kautta turhan päällekkäisyyden välttämiseksi, ja niiden
tuottamisessa olisi käytettävä hyväksi KKK:n asiantuntemusta. Tämänäyttöppi-
sestä yhteistoiminnasta on esimerkkinä Tampereen kielikeskuksessa kehitteil-
lä oleva lääketieteellisen ruotsin materiaalin tuotanto. Olisi pyrittävä
selvittelemään myös tällaisten eri kielikeskusten omiin tarpeisiinsa tuot-
tamien materiaalien jakamismahdollisuuksia muihin korkeakouluihin. Nehän
voisivat ainakin soveltuvilta osin toimia muissa korkeakouluissa pidettävien
vastaavien kurssien oppimateriaalin suunnittelun lähtökohtana ja tukena.
Tässäkin törmätään taas tekijänoikeuskysymyksiin. Jos ao. materiaalin tuot-
tajalle voidaan osoittaa työstä kertamaksu kyseisen korkeakoulun varoista,
voitaisiin ilmeisesti lähteä siitä, että materiaalin käyttöoikeus jäisi
ainakin kyseiselle korkeakoululle. Tätä käyttöoikeutta voitaisiin ehkä
laajentaa KKK:n epävirallisen jakelun kautta muihinkin korkeakouluihin,
materiaalien vaihdon vastavuoroisuusperiaatteella.

Oppimateriaalin ongelmat ovat joka tapauksessa hyvin kiireellisiä, ja
niissä olisi päästävä yhteistoimintaan eri korkeakoulujen kielikeskusten ja
KKK:n välillä. Tällainen yhteistoiminta palvelisi parhaiten kaikkia käyt-
täjiä ja käytettävissä olevista rajallisista resursseista saataisiin siten
suurin hyöty, mikä koituisi yhteiseksi parhaaksi. Korkeakoulujen kieli-
keskukselle tulisi tämän vuoksi entistä tärkeämpänä lisätehtävänä jatkuva
yhteyksien pito eri korkeakoulujen kielikeskuksiin. Niissä tapahtuvaa
materiaalin suunnittelua ja tuotantoa olisi pyrittävä koordinoimaan, ja
opettajia olisi rohkaistava levittämään materiaalejaan myös muiden käyttöön.
Ongelmat helpottuisivat luultavasti aika lailla, jos päästäisiin tällaiseen
"yhteen hiileen puhaltamisen" yhteistyöhengen.

2. Opettajien koulutus

Koska uusien opetusvirkojen saanti kielikeskuksiin on ja tulee edelleen
olemaan hidasta, on lähettävä siitä että opetus on voitava hoitaa tunti-
opettajavoimin. Opettajan kannalta järjestelyn varjopuolena on korvauksen
saaminen vain pidetyistä tunneista (sekä pieni kokeiden korjauslisä, ynnä
sairausturva ja lomaltapaluuraha niiden kohdalla, joiden tuntimäärä vastaa
lehtoraattia). Opettajien taloudellista asemaa olisi pyrittävä kehittämään,

ainakin siten että suuremmista oppimateriaalituotannoista voitaisiin osoit-
taa eri korvaus. Nykyisenkin järjestelmän puitteissa tähän olisi ilmei-
sesti joitakin mahdollisuuksia, jos tuntiopetusvaroista voitaisiin osoittaa
maksuja myös "pitämättömistä" tunneista, jotka erillisen sopimuksen mukaan
varattaisiin materiaalin tuotantoon. Täten tuotetulle materiaalille jäisi
tällöin käyttöoikeus ainakin omaan kielikeskukseen, ja sen laajentamisesta
muihin kielikeskuksiin olisi neuvoteltava; yhteistyöhän hyödyttäisi kaikkia
osapuolia.

Toinen tärkeä sektori, jolla opettajien asemaa ja työssä viihtymistä
voidaan ja tulee parantaa, on jatkokoulutuksen järjestäminen. Tässä suh-
teessa eri kielikeskuksissa on jo tehtykin paljon. Neuvottelupäivillä esil-
le tulleita, jo käytössä olevia koulutusmuotoja olivat mm. seuraavat: kieli-
keskusten omat opettajienkokoukset ja niihin liittyvät alustukset keskus-
teluineen, erillisten "teemapäivien" järjestäminen sovittuine alustajineen,
AV-välineiden käytön kurssitoiminta, edustajien lähettäminen muulla pidet-
tyihin koulutustilaisuuksiin ja näiden velvoittaminen raporttoimaan saamis-
taan virikkeistä oman yksikön kollegoille, saman kielen edustajien kokoon-
tumisesta yhteisiin neuvonpitoihin, jne. Helsingin yliopiston kielikeskus
on jo pitänyt opettajilleen Tvärminnessä yhden 2-päiväisen jatkokoulutus-
seminaarin, josta on tarkoitus muodostaa vuosittain toistuva koulutustilai-
suus, ja se on myös asettanut opettajiensa keskuudesta jatkokoulutustyö-
ryhmän pohtimaan ongelmia ja tekemään niistä ehdotuksia kielikeskuksen
johtokunnalle.

Koulutuksen - ja myös tutkimustoiminnan - tarve on opetuksen kehittämi-
sen kannalta ilmeinen. Kielikeskuksethan ovat palveluyksiköitä, jotka
tuottavat tiedekuntien pyytämiä kursseja mahdollisimman pitkälle "tilaus-
työnä". Yhteistyön muotona on se, että tiedekunnat esittävät kielikeskuk-
sille näkemyksensä kurssien sisällöistä, mahdollisimman pitkälle tavoite-
kuvausten muodossa. Kielikeskukset vastaavat sitten kurssien suunnitte-
lusta, opetuksen antamisesta ja arvioinnista. Mutta tässä suunnittelussa
on yhteistyö ao. tiedekuntien edustajien ja kielikeskuksen opettajien kanssa
välttämätön, jotta kurssit vastaisivat niille asetettuja tavoitteita. Tämä
edellyttää kielikeskusten opettajilta, yhteistyökyvyn ja -halun lisäksi,
myös itsenäisiä suunnittelu- ja materiaalintuotantovalmiuksia, ja näitä
varten on voitava järjestää koulutusta. Kun kiireellisimmät toiminnan
käynnistämiseen liittyvät tehtävät saadaan hoidetuksi, olisi kielikeskuk-
sissa myös saatava käyntiin oppimateriaaleihin, työtapoihin ja arviointi-
menettelyihin kohdistuvaa tutkimustoimintaa; kurssien sisältöjen määrittelyt

tuovat samoin tutkimustyön tarvetta. Tämänäyttötyyppisen tutkimuksen tulokset palvelisivat välittömästi käytännön opetustyötä.

Opettajien jatkokoulutuksessa on kaksi suuntaa: toisaalta "paikan päällä" eri kielikeskuksissa tapahtuva toiminta, ja toisaalta osallistuminen valtakunnallisesti järjestettyihin koulutustilaisuuksiin, sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisiin kokouksiin osallistuminen. Jälkimmäisestä koulutusmuodostahan meillä on jo pitkä perinne KKK:n vuosittain elokuun lopulla järjestämien koulutuspäivien muodossa, jollainen tullaan jälleen järjestämään ensi elokuussa.¹ Aihe on tällä kertaa erityisen ajankohtainen kielikeskuksien tarpeita silmällä pitäen, sehän koskee kielten opettamista aikuisille erityisesti opiskelun ja ammatin tarpeita silmällä pitäen. Tässä yhteydessä on myös mainittava Suomen sovelletun kielitieteen yhdistyksen vuosittain järjestämät symposiumit, joissa on käsitelty erilaisten teemojen ympärille ryhmittäviä aiheita. Olisi pyrittävä siihen, että kielikeskukset voisivat kustantaa varoistaan esim. yhden (tai useamman) opettajan lähettämisen tällaisille kursseille muille paikkakunnille.

Taloudellisista syistä koulutuksen painopisteen olisi kuitenkin oltava oman kielikeskuksen sisällä tapahtuvassa jatkokoulutuksessa, jossa voitaisiin käyttää lähinnä oman yliopiston asiantuntemusta (tai kutsua vieraita luennoitsijoita). Tällaisia koulutustilaisuuksia onkin lisääntyvässä määrin järjestetty eri kielikeskuksissa. Koska ongelmat ovat kuitenkin yhteisiä, olisi eduksi tiedottaa niistä myös muille kielikeskuksille KKK:n kautta, jotta nämä voisivat halutessaan lähettää tällaisiin tilaisuuksiin edustajansa, jotka puolestaan voisivat levittää tietoa muille oman keskuksen opettajille.

Sikäli kuin varat antavat myötä olisi pyrittävä järjestämään myös yhteisiä neuvottelupäiviä. Näiden järjestely sopii parhaiten KKK:lle. Tällaisissa neuvotteluissa olisi tilaisuus verrata eri kielikeskuksissa tehtyjä ratkaisuja ja pyrkiä yhtenäistämään käytäntöjä siinä määrin kuin se on suotavaa. Esimerkkinä tämänäyttötyyppisistä säännöllisistä tapaamisista ovat kielten laitoksien yhteiset ainekonferenssit. On ilmeistä, että tällaisista neuvottelupäivistä olisi myös tarvetta kielikeskuksissa, siitä on osoituksena jo käsillä oleva muistio. Seuraava vastaavanlainen tilaisuus järjestettäneenkin jo vuoden 1980 tammikuun puolivälin tienoilla, mahdollisesti Lammin biologisen aseman tiloissa, jossa on hyvät majoitus- ja kokousmahdollisuudet. Niiden yhteyteen voitaneen liittää Newcastle'n yliopiston kielikeskuksen johtajan Janet Pricen vierailu, joka toteutuu vuoden alussa

¹ Siirretty myöhempään ajankohtaan (toim. huom.).

British Councilin aloitteesta. Päivien ohjelman tarkempi suunnittelu, Lammin tilojen varaaminen ja mahdollisen avustuksen anominen opetusministeriöstä jää KKK:n tehtäväksi.

3. Kielitaitokokeet

Neuvottelupäivillä pohdittiin myös KKK:n roolia materiaaleihin liittyvien kielitaitokokeiden laadinnassa ja yleensäkin kielikeskuksissa suoritettavan opetuksen arviointia. KKK:n toimintahan on tässä suhteessa jo melko huomattavaa; Timo Sikasen ilmoituksen mukaan KKK lainasi vuonna 1978 noin 6000 oppimateriaaleihin liittyvää koetta eri kielikeskuksien käyttöön (itse materiaaleja myytiin n. 11 000 nidettä). Käydyssä keskustelussa voitiin todeta, että eri kielikeskuksissa on muodostunut loppukokeista vaihtelevia käytäntöjä, joiden yhtenäistäminen ei liene suotavaakaan. Tämä vähentää loppukokeiden käyttökelpoisuutta, mutta tarvetta tuntui sen sijaan olevan enemmän diagnostisista alkutesteistä, joilla selvitettäisiin opiskelijoiden kurssin seuraamisen mahdollisuuksia ja voitaisiin tarvittaessa ohjata opiskelijoita tasoryhmiin; testejä voitaisiin mahdollisesti käyttää myös opetuksesta vapauttavina kokeina.

Tärkeäksi koettiin myös ongelma uuden asetuksen mukaisen ruotsin suullisen ja kirjallisen taidon opettamisesta ja testaamisesta, jossa olisi kaikkien opiskelijoiden kohdalla päästävä valtion virkamiehiltä edellytettävän kielitaidon tasovaatimuksiin. Keskustelussa todettiin, että vaatimus on perusteltu lääketieteilijöillä ja oikeustieteilijöillä, mutta sen sijaan vaikeammin perusteltavissa esim. humanisteilla. Mutta se on asetusteitse kaikille pakollinen. Resurssien vähyyden vuoksi ongelmaksi muodostuu ilmeisesti asetuksessa edellytetyn tasovaatimuksen tulkinta: jos rima nostetaan kovin korkealle, opetus tulee sitomaan huomattavan määrän kielikeskuksien resursseja sen vuoksi, että se on kaikille pakollista; toisaalta tasovaatimusta ei myöskään saisi "vesittää" liian löysillä tulkinnoilla. Kokouksessa toivottiin KKK:n ryhtyvän kiireellisiin toimenpiteisiin tällaisten tulkintaongelmien selvittämiseksi. Paras keino tähän olisi laatia eri tieteenalojen opiskelijoille tarkoitettuja ruotsin testejä, joiden suorittaminen vastaisi mainittua kielitaitovaatimusta siten kuin se asetuksessa edellytetään. Ehkä juuri tämän testin kohdalla voitaisiin ja olisi syytäkin pyrkiä vaatimustason standardointiin vaatimalla opiskelijoilta samojen, keskitettyjen laadittujen testien suorituksia eri kielikeskuksissa. Eri tieteenalojen erilaiset vaatimukset olisi kuitenkin otettava tässä huomioon.

4. Tiedotustoiminta

Kokouksessa todettiin tyytyväisyydellä, että Kielikeskusuutiset on pystynyt hyvin palvelemaan tiedotustoiminnan tarpeita, ja tätä ovat täydentäneet tieteellisemmällä tasolla teemanumerot sekä julkaisusarjan raportit. Toimintaa on tältä pohjalta hyvä kehittää edelleen. Erityisesti oppimateriaalien tiedottamisesta kaivattiin keskitetympää, ajan tasalla olevaa tiedotetta, joka sisältäisi samojen kansien välissä tiedot KKK:n toistaiseksi toimittamista materiaaleista, kielittäin ja tieteenaloittain mahdollisimman tarkasti eriteltynä. Tarvetta todettiin edelleen olevan "epävirallisemmas-ta" tiedottamisesta, kuten eri kielikeskusten järjestämistä muillekin avoimista koulutustilaisuuksista, sekä jo edellä mainitusta pyrkimyksestä eri oppialojen "materiaalipankkien" kokoamiseen KKK:n johdolla, sekä niiden tiedottamisesta yksityisille opettajille. Jo eri kielikeskusten kutakin kieltä tieteenaloittain opettavien opettajien nimistä ja osoitteista sinänsä olisi hyötyä kontaktien saamisen helpottamiseksi.

Tiedotustoiminnan piiriin olisi hyvä liittää myös kielikeskusten toimintasuunnitelmat ja -kertomukset, sekä suunnitelmat kurssien tavoitekuvauksista ja sisällöistä, jne, sitä mukaa kuin resurssit antavat myötä näiden suunnitteluun. Näiden kehittäelytyöhön osallistuminen, kokoaminen ja jakelu kuuluisivat KKK:n palvelutoimintaan.

5. Lopuksi

Neuvottelupäivillä todettiin useaan otteeseen, että kielikeskusten toiminta on nyt tärkeässä suunnitteluvaiheessa. Aikaisemmin hajallaan eri tiedekunnissa ollut opetus on suurimmaksi osaksi saatu "saman katon" alle, ja sitä on nyt ryhdyttävä suunnittelemaan ennakkoluulottomasti kokonaisvaltaisen toimintasuunnitelman pohjalta. Vaatimuksia ei saa vesittää liian väljillä tulkinnoilla, mutta opetuksen on myös oltava korkeatasoista ja sovelluttava kohderyhmien tarpeisiin ja tiedekuntien asettamiin tavoitteisiin. Onnistumisen edellytyksenä on hyvä suunnitteluyhteistyö joka suuntaan. Koska suunnittelutyöhön kielikeskuksissa osoitetut resurssit ovat vähäiset, kielikeskusten välinen ideointi ja tiedotustoiminta on ensiarvoisen tärkeää jo ajan säästön vuoksi. Olisi ehkä hyvä, jos suunnitteluvastuutakin voitaisiin koordinoita KKK:n toimesta. Joka tapauksessa KKK:n rooli on nyt muuttunut oleellisesti aikaisemmasta, kun korkeakouluissa on omat suunnittelu- ja toimeenpanovastuuta kantavat kielikeskukset. Tämän KKK:n uuden roolin perusidean kiteytti professori Matti Rissanen "kolmeen kovaan K:hon: konsultointi, koordinointi ja kopiraitti". Yhteisien neuvottelutilaisuuksien järjestäminen jatkossakin on juuri tämän K-linjan mukaista toimintaa.

Ola Berggren

Lappeenrannan teknillinen oppilaitos

VIERAIDEN KIELTEN OPPIMATERIAALIEN TUOTTAMISESTA

1. Materiaalin tarve

- 1.1. Tavoitteiden ja lähtötason välinen ero antaa karkean kuvan oppimateriaalin tarpeesta. (Kaavio 1, s. 25.)
- 1.2. Tarve on kursseja aloitettaessa tai uusittaessa valtava. Kaikkea ei voi kattaa ensimmäisten vuosien aikana, vaan on suoritettava valintaa, tehtävä jonkinlainen materiaalin tuotanto-suunnitelma, jossa vastaukset seuraaviin kysymyksiin määräävät prioriteetit:
  1. Mitä valmista materiaalia voidaan käyttää sellaisenaan tai muokattuna tavoitteiden saavuttamiseen. (Hiukan "puutteellisen" materiaalilla voi saada "ihmeitä" aikaan.)
  2. Mitä opettaja tai opetusyksikkö kykenee tuottamaan?
  3. Millä materiaalilla saadaan nopeimmin ja helpoimmin tuntuja tuloksia?
  4. Mitä materiaalia taas on helpompi tuottaa vasta, kun opettaja ja tuottamiskokemusta on kertynyt enemmän?
  5. Minkätyyppinen materiaali palvelee useiden osataitojen kehittämistä?
- 1.3. Kun suunnitelma on laadittu ja tuotettavat materiaalit ovat kiireellisyys-/tärkeysjärjestyksessä on päätettävä, mikä on tehokkain tapa tuottaa materiaali.

2. Materiaalin tuotanto

Tuotanto voi tapahtua hyvin monella tavalla, mutta tässä käsitellään yksityiskohtaisemmin kahden tyypillisen tuottamistavan etuja ja haittoja sekä tehostamismahdollisuuksia:

- 2.1. Oma tuotanto so. kurssin opettajan tai opettajien omia tarpeita varten tuottama materiaali.
- 2.2. Projektituotanto so. eri korkeakouluissa saman alan opiskelijoille kielikursseja pitävien opettajien yhteistyönä tuottama, yleensä

sä yhden osa-alueen kattava "opetuspaketti". Yhteistyö voi olla esimerkiksi OpM:n rahoittamaa ja Korkeakoulujen kielikeskuksen valvomaa. (Liite 4, s. 19.)

- 2.3. Kumpaakin tuotantomallia, samoin kuin niiden välimuotoja, tarvitaan toisiaan täydentämään. Kumpaakin kehittämällä voidaan ohjelma-tuotantoresurssit saada tehokkaaseen käyttöön.

3. "Oman tuotannon" yksityiskohtaisempi tarkastelu

Opetusmateriaali laaditaan yleensä yhtä opetustilannetta varten tarvittavina yksikköinä, jotka yhdessä muodostavat materiaalikonaisuuden ns. paketin. Tämä on käytäntö varsinkin materiaaliprojekteissa. "Omassa tuotannossa" olisi hyödyllisempää pyrkiä valmistamaan toisistaan riippumattomia materiaaliyksiköitä, moduuleja, joita voidaan käyttää itsenäisemmin ja yhdistellä aivan eri tavoin kuin "paketin" osia.

3.1. Moduulin perustana (raakamateriaalina) voi olla:

1. muuhun tarkoitukseen kirjoitettu teksti
2. muuhun tarkoitukseen äänitetty puhejakso
3. kuva tai kuvasarja
4. filmi tai videonauha
5. moduulia varten kirjoitettu teksti
6. moduulia varten äänitetty puhejakso.

3.2. Moduulin opetustavoitteena voi olla:

1. puhetaidon harjoittaminen
2. ymmärtämistaidon harjoittaminen
3. ääntämiseikkojen harjoittaminen
4. lukutaidon ja -nopeuden harjoittaminen
5. olennaisten rakenneseikkojen harjoittaminen
6. tulkkaustaidon harjoittaminen
7. uuden käsitteistön ja terminologian opettaminen
8. jne.

- 3.3. Moduulia tai sen osia voidaan käyttää useammankin asian opettamiseen ja useammankin taidon harjoittamiseen, jos sen laatijat pyrkivät tietoisesti monikäyttöisyyteen.

Esim. Hyvin valittu teksti voi "opettaa" aihepiiriin keskeistä terminologiaa, antaa runsaasti esimerkkejä tietyn lauserakenteen käytöstä ja samalla soveltua erinomaisesti lähtökohdaksi myöhemmin tapahtuville kirjoitus- tai puheharjoituksille.

3.4. Moduulien laatiminen

Ensimmäiseksi on määriteltävä ne aihepiirit, joita ryhmälle tarkoitetun kielenopetusmateriaalin tulisi käsitellä. Yksityisen moduulin täsmällisempi asiasisältö määräytyy käytännössä saatavissa olevan raakamateriaalin perusteella (varsinkin silloin kun tarvitaan äänitettä tai filmejä.)

3.4.1. Teksteihin perustuvat moduulit

1. Tekstejä saa:

- hyvätasoisista päivä- ja sunnuntailehdistä
- alan ammattilehdistä
- alan oppikirjoista
- kirjoittamalla itse
- tilaamalla alan ammatti-ihmisiltä.

2. Kun teksti on hankittu, sitä käytetään

- sellaisenaan (paras/"normaali" tapa)
- lyhennettynä (oppijakson pituus vaatii lyhentämistä)
- kielellisesti yksinkertaistettuna (esim. kurssin alussa tai tiettyihin tarkoituksiin)
- toiseen tekstiin yhdistettynä (jos se vaatii täydennystä)
- opettajan kokonaan uudelleen kirjoittamana (vain tiettyihin opetustarkoituksiin).

3. Tekstien avulla voidaan pyrkiä esim. seuraaviin oppimistavoitteisiin:

- Kirjoitetun sanoman ymmärtäminen eri tasoilla (Faktojen ymmärtäminen → Kirjoittajan mielialojen tajuaminen)
- Uusien kielellisten asioiden oppiminen tekstianalyysin avulla: Morfologia, syntaksi, semantiikka, ortografia jne.
- Sisällön oppiminen aktiivisia puhe- ja kirjoitusharjoituksia varten.
- Terminologian käsitteistön ja asiasisällön oppiminen myöhemmin tapahtuvan lukemisen tai kuuntelun helpottamiseksi.
- Lukunopeuden lisääminen.
- Jne.

4. Teksteihin liittyvät tehtävät (esimerkkejä)

- Lue teksti ja vastaa sitä koskeviin kysymyksiin (rastimalla tai kirjoittamalla vastaukset)!

- Lue teksti, valitse monivalintatehtävistä oikea vaihtoehto sekä osoita tekstiin nojautuen, miksi kussakin kysymyksessä muut vaihtoehdot ovat väärin!
  - Lue teksti ja kerää aiheen kannalta 20 keskeisintä termiä sekä etsi sanakirjasta niiden tärkeimmät johdannaiset!
  - Lue teksti ja tee sen sisällöstä 100 sanan lyhennelmä ao. kielellä/suomeksi!
  - Lue teksti ja laadi kysymyksiä, joiden avulla voit tarkistaa, että toverisi ovat ymmärtäneet sisällön!
  - Lue teksti ja tee sen pääajatuksista luettelo/muistiinpanoja, joiden avulla voit sitten suullisesti selittää tekstin sisällön!
  - Lue teksti 2 minuutissa ja vastaa sitten seuraaviin pääsisältöä koskeviin kysymyksiin!
  - Lue nämä kaksi tekstiä ja tee luettelo niistä seikoista, joissa kirjoittajien näkemykset poikkeavat toisistaan!
  - Lue tämä liikekirje ja selitä sitten suullisesti, mitkä tapahtumat ovat johtaneet kirjeen kirjoittamiseen ja minkälaisen vaikutuksen kirjoittaja pyrkii tekemään lukijaansa!
- Jne.

3.4.1.5. Jos tekstiin perustuvaa materiaalia laaditaan itseopiskelutarkoituksiin:

- on opiskelijoille laadittava selkeät ohjeet materiaalin käytöstä
- on tekstiin liittyvien tehtävien oltava erikoisen selvät
- tarvitaan usein tekstin erikoisuuksia käsitteleviä selityksiä
- on käyttäjälle annettava oikeat vastaukset (mahdollisine lisäohjeineen) tarkistusta varten

(Opettajajohtoisessa työskentelyssä opettaja huolehtii näistä asioista annettujen ohjeiden tai oman harkintansa mukaan.)

3.4.2. Äänitteisiin, filmeihin, videonauhoihin yms. perustuvat moduulit

3.4.2.1. Raakamateriaalia saa:

1. AV-keskuksista (Tukholma)
2. Lähetystöiltä (vuokrataan)
3. Radiosta / TV:stä
4. Erilaisilta kustantajilta ja tuottajilta:
  - kieltenopetus
  - ko. alan opetus kielialueen kouluissa

- Historian ja yhteiskuntaopin opetukseen tarkoitettut
- BBC / Internationales jne. (KKKK)

5. Äänittämällä itse ko. maassa tai Suomessa

6. Tilaamalla äänityksiä tuottajilta
- Jne.

3.4.2.2. Äänitteitä ja filmejä on vaikeampi muokata, mutta

- niitä voi lyhentää
- ne voi varustaa selityksillä
- niiden kuunteluun ja katseluun voidaan valmentautua edellisellä tunnilla.

3.4.2.3. Äänitteiden ja filmien avulla voidaan pyrkiä esim. seuraaviin oppimistavoitteisiin:

1. Puheen ymmärtämiseen eri tasoilla, esim.
    - Puhtaat faktat → keskustelun ilmapiiri
    - Hidas puhe neutraalilla aksentilla → nopea keskustelu murteella
  2. Tietojen hankkiminen aktiivisia puhe- ja kirjoitusharjoituksia varten.
  3. Kielen ääntämiseseikkojen oppiminen ja niiden käytön harjoittelu.
  4. Asiatietojen hankkiminen myöhempään käyttöön.
- Jne.

3.4.2.4. Äänitteisiin ja filmeihin liittyvät tehtävät (esimerkkejä)

- Kuuntele puhejakso useampaan kertaan, etsi tehtävälomakkeessasi mainitut kohdat ja täytä niihin puuttuvat sanat kuulemasi perusteella!
- Kuuntele seuraava puhejakso huolellisesti ja tee siitä sellaiset muistiinpanot, että pystyt keskustelemaan sen sisällöstä!

3.4.2.4. - Kuulet nauhasta mitä tapahtui eräässä kokouksessa. Kirjoita kokouksen pöytäkirja!

- Kuulet nauhasta keskustelun. Harjoittele Janen roolia puhumalla yhtä aikaa nauhan kanssa. Sitten kuulet keskustelusta sellaisen version, jossa Janen puheenvuorojen kohdalla on tauko. Ota Janen rooli!
- Sinulle on annettu ensi tunnin roolisimulaatioharjoitukseen tietty rooli. Tässä filmissä on runsaasti informaatiota, joka

on välttämätöntä roolissasi menestymiseen. Kirjoita muistiin kaikki tarvitsemasi informaatio!

- Tässä äänitteessä kuulet intialaisten puhuvan englantia. Mitkä ovat ne seikat, joista intialainen aksentti pääasiassa tunnustetaan.
- Jne.

3.4.2.5. Jos äänitteitä käytetään itseopiskeluun, niissä tai niihin liittyvässä kirjallisessa materiaalissa on välttämättä oltava ainakin

- käyttöohjeet
- oikeat vastaukset / mallisuoritukset
- sekä usein selityksiä yms.

3.4.2.6. Puhtaat äänitteet opettavat usein kieltä paremmin kuin filmit ja videonauhat, koska opiskelijan työskentely perustuu kokonaan kuuloon, mikä helpottaa keskittymistä. Lisäksi voidaan sanoa, että korkeakoulutasolla kuvia ei enää tarvita sanojen merkityksiä selittämään. Tietyillä aloilla kuvilla ja filmeillä on tärkeä osuus äidinkielisessä aineenopetuksessa. Tällaisessa tilanteessa niistä voidaan laatia myös kielen opetusmoduuleja esim. puhe- ja kirjoitus-harjoituksia varten.

4. Muutamia tärkeitä näkökohtia

4.1. Tärkeää on tekstin, äänitteen, filmin yms. huolellinen valinta.

Hyvä "pohjamateriaali" on sellainen, jota voi käyttää mahdollisimman monen kielitaidon puolen harjoitteluun. Yhtä tärkeitä ovat ne neuvot ja ideat, joita materiaalin laatija pystyy antamaan sen käytöstä. Pelkkä pohjamateriaali käyttöideoineen on usein parempi kuin esim. kielistudio-ohjelma "täydellisine" kysymyssarjoineen, transkriptioineen, monivärikalvoineen ja yksityiskohtaisine sanastoineen.

4.2. Hyvien kirjoittajien tekemät kielten opetusoppaat ovat täynnä ideoita materiaalin käytöstä. Niihin kannattaa tutustua ennen materiaalityötuotannon aloittamista. (Esim. Wilga Rivers' on kirjoittanut englannin, saksan, ranskan ja espanjan opetusoppaan).¹

¹ Rivers, Wilga M and others

4.3. Oman tuotannon tai projektituotannon avulla aikaansaatu kieltenopetusmateriaali ei ole ikuista. Jopa äärimmäisen huolellisesti valmistetun materiaalin käyttöikä on noin 5-10 vuotta. Tässä ajassa tavoitteet täsmentyvät, sillä on opittu ilmaisemaan paljon tarkemmin, opetusmenetelmät ovat muuttuneet ratkaisevasti, lähtötaso on toinen kuin nykyään jne. Hyväkään vanha materiaali ei enää vastaa tarpeita. Tämän vuoksi materiaalitekijöiden olisi karrettava suurtöisten ja joustamattomien, vain yhtä asiaa harjoittavien "opetuspakettien" rakentamista. Keveitä monikäyttöisiä moduuleja voidaan vaivattomammin käyttää hyväksi, kun uudentyyppistä materiaalia aletaan valmistaa vanhentuneen tilalle.

4.4. Raakamateriaalin on oltava autenttista. Tekstien ja äänitteiden pitäisi, aina kun se on mahdollista, olla alunperin ao. kieltä äidinkielenään puhuville tarkoitettuja. (Nauhaan luettujen sanomalehtiartikkelien tai suomalaisten kirjoittamien tekstien avulla ei kielitaitoa harjoitella tehokkaasti.)

4.5. Raakamateriaalin kokoamisen tulisi olla jatkuvaa: sanomalehtiä ja ko. alan ammattilehtiä olisi luettava säännöllisesti tekstinetsintämielessä. Kaikkiin mahdollisiin äänitteiden ja filmien tuottajiin, jakelijoihin ja myyjiin olisi pidettävä pysyvää yhteyttä. (Nimi postituslistoille.) Vain tällä tavalla "löytyy" kulloinkin tarvittava raakamateriaali omista kokoelmista, myyjältä, keskukselta tms. silloin, kun sitä tarvitaan.

4.6. Materiaalin tarve on valtava. Aikaa, tekijöitä ja tekijänpalkkiorahoja on vähän. Niitä ei saisi tuhata tuottamalla tarpeetonta "lisämateriaalia".

- Äänitteiden tekstit kalvoille kopioituina ja oikeat vastaukset alleviivattuina.
- Liian täydelliset sanaluettelot. (Oppilaiden päättely- ja arvauskyvyille ei anneta harjoitusta.)

¹ - A practical guide to the teaching of Spanish, French, German
- A practical guide to the teaching of English as a second or foreign language
New York: Oxford University Press 1975-78

- Liian tarkat tiedot materiaalista. (Esim. kesto aika sekunnin tarkkuudella tai tekstin pituus sanan tarkkuudella jne.)
- Kuvamateriaalia, joka vain "lisää mielenkiintoa", muttei ole käytön kannalta tarpeellista.

On siis harkittava tarkasti, mitä osia eri moduuleihin laaditaan ja mitä voidaan jättää käyttäjän huoleksi.

- 4.7. Kielten lehtoreiden ja muiden opettajien työolosuhteet olisi saatava sellaisiksi, että osa työvelvollisuutta voisi olla materiaalin valmistusta tai muuten olisi omaa tuotantoa pyrittävä edistämään jonkinlaisella joustavalla palkkio- tai stipendisysteemillä. Asetusten sallimat lehtorien opetusvelvollisuuksien vähennykset olisi myös käytettävä materiaalityötuotannon hyväksi.

Ola Berggren

Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu

KIELTEN OPPIJAKSOJEN TAVOITTEIDEN ASETTELUN ONGELMIA

1. Yleistä

- 1.1. Parametrien runsaus ja yhteismitattomuus kielikurssien tavoitteiden asettelussa

Parametrejä ovat esimerkiksi:

- oppituntien määrä
- opetusryhmän koko
- opettavien lähtötaso
- opettajan ammattitaito ja persoonallisuus
- opetusmateriaaliresurssit
- tulevan ammatin asettamat vaatimukset
- opettavien motivaatio
- saatavissa oleva asiantuntija-apu jne.

KAHDEN KIELENOPIETUSMATERIAALIN TUOTTAMISMALLIN VERTAILUA

	E D U T	H A I T A T	T E H O S T A M I N E N
1. "OMA TUOTANTO"	<p>1. Materiaali voidaan valmistaa nopeasti (hetken tarpeeseenkin).</p> <p>2. Laati ja tuntee käyttäjät ja heidän tarpeensa.</p> <p>3. Materiaalista saadaan välitön palaute ja systeemiä voidaan muuttaa ennenkuin on tehty paljon turhaa työtä.</p> <p>4. Soveltuu uusien ideoitten kokeiluun.</p> <p>(Ei ole "sidottu".)</p> <p>5. Materiaali voidaan valmistaa osaksi tuntien valmistuksen yhteydessä.</p>	<p>1. Materiaalin teosta ei saa korvausta.</p> <p>2. Aiheuttaa opettajalle lisätyötä.</p> <p>3. Taso ei aina ole yhtä korkea kuin projektiohjelman?</p> <p>4. Käyttöaika voi jäädä lyhyeksi.</p>	<p>1. Korkeakoulu voisi lunastaa sopivan materiaalin pieneen hintaan / valtion apurahoja.</p> <p>2. Opettajalle voisi antaa vapautusta muista tehtävistä.</p> <p>3. Suunnittelua tehostamalla käyttöaika tulee pitemmäksi.</p> <p>(4. Materiaalit paranevat automaattisesti, kun laatimiskokemus lisääntyy.)</p>
2. PROJEKTITUOTANTO	<p>1. Materiaalit suunnitellaan ja laaditaan perusteellisesti.</p> <p>2. Laatu tavallisesti parempi?</p> <p>3. Materiaali on pitkäikäisempää.</p> <p>4. Materiaali kattaa suurempia oppimiskokonaisuuksia.</p> <p>5. Soveltuu jo kehitettyjen materiaalityyppien tuottamiseen useiden ryhmien yhteistyöhön.</p> <p>6. Tekijät saavat työstään korvauksen.</p>	<p>1. Materiaalin tuotanto on varsin hidasta.</p> <p>2. Tuottajat pyrkivät usein "turhaan täydellisyteen".</p> <p>3. Tuottajilla ei ole jatkuvaa kosketusta käyttäjiin ja oppimistilanteeseen.</p> <p>4. Tuotantoprosessi on joustamaton, muutoksia ja uusia ideoita vieroksua.</p> <p>5. Materiaali soveltuu usein vain hyvin rajoitettuun käyttöön.</p>	<p>1. Tekijöiksi valitaan "asian-tuntijat", joille annetaan "vapautta".</p> <p>2. Pyritään tietoisesti välttämään "väärää/tarpeetonta täydellisyttä".</p> <p>3. Järjestetään opetuskokeilut joustaviksi niin, että suunnitelmia voidaan jo tuottaa palautteen mukaan jo tuottamisaikana.</p> <p>4. Pyritään koko ajan erityyppiseen opetukseen soveltuvan materiaalin tuottamiseen.</p>

- 1.2. Monimutkainen tilanne voidaan esittää yksinkertaisen pylväsdiagrammin muodossa, jos tarkastellaan vain kahta pääparametria: lähtötasoa ja ammatin asettamia vaatimuksia. (Liite 1.)
- 1.2.1. Tarkastelun kohteena neljä kielitaidon osa-alueita.
2. Tavoitteet asetettu suhteessa samaa ammattia harjoittavan äidinkielenään ko. kieltä puhuvan henkilön taitoihin. (Esim. ammatissa toimivien suomalaisten käsityksen mukaan.)
  3. Tavoitteen ja lähtötason väli on se alue, jonka opetus pyrkii kattamaan.
  4. Opetuksen tulokset so. tavoitteiden saavuttaminen riippuu kaikista muista kohdassa 1.1. luetelluista parametreista eli "resursseista" sanan laajimmassa merkityksessä.
  5. Resurssit määräävät viime kädessä tavoitetaso, joka ainakin alussa on huomattavasti alempana kuin ammatissa menestyminen edellyttäisi.
- 1.3. Lopullisia tavoitteita ei voida saavuttaa ensimmäisten opetusvuosien aikana ja tämän vuoksi tavoitteiden jaksottaminen on välttämätöntä. Tätä kuvaa toinen pylväsdiagrammi. (Liite 2.)
- 1.3.1. Diagrammissa on esitetty viisivuotisjakson kumulatiivista tavoitteiden asettelua.
2. Ensimmäisenä vuonna keskitetään opetus- ja materiaali tuotanto-resurssit esim. 80 %:sti yhden (tärkeimmän/helppoisimman) taidon tuntuvaan parantamiseen. (Esim. lukutaito.)
  3. Muut taidot paranevat hiukan, osaksi automaattisesti lukutaidon paranemisen myötä, osaksi niihin käytettyjen "osa-resurssien" ansiosta. (Esim. opetusmetodeja parantamalla.)
  4. Resurssit, ennen kaikkea opettajien ammattitaito sekä materiaali tuotantoon käytettävät resurssit määräävät sen, mihin taitoon missäkin vaiheessa keskitytään.
  5. Vähitellen (esim. 5 vuodessa) päästään hyvin lähelle lopullisia tavoitteita.
  6. Tämän kehitysprosessin aikana tavoitteita joudutaan jatkuvasti tarkistamaan ja täsmentämään, mikä lähinnä näkyy kielten tenttivaatimuksissa. (Esim. 1985 kielikokeitaan suorittavalta lääketieteen opiskelijalta vaaditaan paljon enemmän kuin vastaavat kokeet 1980 suorittaneelta.)

7. Tavoitteiden määrittely kunkin opintojakson kohdalla opintoohjelmassa on suoritettava aluksi hyvin väljästi, jotta todellisia (tentti)vaatimuksia voidaan joustavasti muuttaa opetuksen kehittyessä.
- 1.4. Tavoitteita määriteltäessä olisi aina, jokaisen osataidon kohdalla, ajateltava huolellisesti seuraavia kysymyksiä:
1. Mihin voidaan todella päästä
    - a) nykyisillä oppintuntimäärillä?
    - b) nykyisillä opettajaresursseilla?
    - c) nykyisillä materiaali resursseilla?
  2. Millä alueella on helpoin saavuttaa tuntuvia tuloksia?
  3. Mikä alue on ammatissa muita tärkeämpi?
  4. Minkälainen tavoite motivoi parhaiten opiskelijoita?
  5. Kuinka paljon itsenäistä työtä opiskelijat ovat halukkaita suorittamaan ja voidaanko heille tarjota siihen edellytykset.
2. Käytännön toimenpiteet tavoitteiden määrittelyssä
- 2.1. Tavoitekyselyn suorittaminen
- 2.1.1. Keneltä kysytään?
- tiedekunnan opettajilta
  - ko. alan ammattijärjestöltä
  - esim. johonkin alan konferenssiin osallistuvilta
  - 100-200 hengeltä (myöhemmin ehkä laajempi kysely)
2. Mitä kysytään?
- kielitaidon osa-alueiden tärkeysjärjestystä
  - kielikurssien asiasisältöä
  - kielenkäyttötilanteita (esimerkkejä liitteessä 3)
  - kielenkäyttöön kohdistuvia korrekisuusvaatimuksia (pieni määrä selviä yksiselitteisiä kysymyksiä)
3. Mitä tuloksilla tehdään?
- Määritellään yleistavoitteet tutkintosääntöön ja makrotavoitteet opetusohjelmaan.
- 2.2. Yleistavoitteiden määrittelemine tutkintosääntöön
- 2.2.1. Tutkintoasetus määrittelee väljästi opetuksen tavoitteet.

2. Tutkintosäännössä asetuksen määrittelemää tavoitetta olisi tarkennettava.
3. Tarkennuksessa voidaan puhua esim. seuraavista asioista:
  - Mihin osa-alueisiin opetuksessa keskitytään?
  - Minkätapaiset kielenkäyttötilanteet ovat tärkeimpiä?
  - Kuinka virheetöntä opetuksen avulla saavutetun kielitaidon tulisi olla?

2.3. Resurssien arviointi

2.3.1. Opetusresurssit

1. Oppituntien määrä
2. Opettajien määrä
3. Opiskelijamäärä
4. Ryhmäkoko
5. Opettajien ammattitaito
6. Opiskelijoiden motivaatio

2.3.2. Materiaaliresurssit

1. Hankittuna oleva eri taitoja harjoittava materiaali
2. Saatavissa oleva erityyppinen materiaali
3. Laitosmäärärahojen suuruus
4. Oman materiaalituotannon aloittamismahdollisuudet

2.3.3. Muut resurssit

1. Käytettävissä olevat laitteet (nauhurit, videot, heittimet)
2. Kielistudiotilat
3. Luokkatilat
4. Itseopiskelutilat
5. Materiaalin valmistukseen tarvittavat resurssit
6. Suunnittelu- ja hallintoresurssit jne.

2.4. Makrotavoitteiden määrittely opetusohjelmaa varten

Tavoitekyselyn tulosten perusteella sekä ottaen huomioon lähtötason ja käytettävissä olevat resurssit pyritään määrittelemään (suhteellisen väljästi) ne tavoitteet, joihin opiskelijoiden kielenkäytön kullakin osa-alueella olisi päästävä:

- 2.4.1. Minkälaista puhetta ja kuinka hyvin hänen olisi ymmärrettävä?
2. Minkälaisissa puhetilanteissa hänen olisi selvittävä ja kuinka virheetöntä hänen puheensa tulisi olla?

3. Minkälaisia tekstejä hänen olisi osattava lukea ymmärtäen ja millainen hänen lukunopeutensa tulisi olla?
4. Minkälaisia kirjoitustehtäviä hänen pitäisi pystyä suorittamaan ja millainen korrektisuusaste hänen kirjoitelmiltaan vaaditaan?
5. Kielioopin hallintaa, sanaston laajuutta ja laatua sekä ääntämistä koskevia "tavoitteita" (voidaan myös esittää tässä yhteydessä).

2.5. LTKK:n opetusohjelmassa on esimerkkejä tämännäköisestä makrotavoitteiden määrittelystä.

2.6. Muiden oppijaksoa varten tarvittavien säännösten määrittely

Esimerkiksi:

2.6.1. Kurssin sisältö

(Tähän tarvittavia tietoja voidaan hankkia kyselyn avulla)

2. Opetusmuodot
(Tavoitteet määrittelevät suurelta osin opetusmuodot)
3. Tutkintovaatimukset
(Näitä määriteltäessä on ainakin alussa tietynlainen väljyys tarpeen).

2.7. Mikrotavoitteiden määrittely

- 2.7.1. Mikrotavoitteissa luetellaan tarkasti ne kielenkäyttötilanteet, joissa opiskelijan tulee pystyä toimimaan. Tämän lisäksi määritellään ne roolit, jotka hänen pitäisi hallita sekä se kielenkäytön korrektisuusaste, mikä hänen kussakin roolissa olisi saavutettava, käytettävät kommunikaatiokanavat jne. Näitä asioita on käsitelty yksityiskohtaisesti liitteessä 3 mainitussa Freihoff - Takalan julkaisussa.
2. Tällaiseen tarkkuuteen ei todennäköisesti millään alalla voida lähivuosien aikana päästä, joskin se on hyvä pitää mielessä jonkinlaisena ihanteena.
3. Oppimateriaalin karttuessa ja opettajien saatua enemmän kokemusta, olisi paikallaan suorittaa uusi kysely, jossa täsmennettäisiin ko. alan tärkeimmät kielenkäyttötilanteet sekä ne roolit, joissa opiskelija ko. ammattialalla toimiessaan joutuu esiintymään.
4. Tämän kyselyn tulosten perusteella voitaisiin ryhtyä määrittelemään tärkeimpiä mikrotavoitteita ja kokeilemaan opetuksessa niiden saavuttamista.

3. Tavoitteiden asettelun yleisiä periaatteita

3.1. Tavoitteita ei voida kerralla asettaa vuosiksi (puhumattakaan vuosikymmeniksi) eteenpäin.

2. Alussa on mahdotonta saavuttaa tutkintoasetuksen edellyttämiä tavoitteita joka alalla. Tämän vuoksi yleis- ja makrotavoitteet olisi ensin asetettava varovaisesti ja väljästi.

3. Tavoitteet muuttuvat ja täsmentyvät opetuksesta ym. saatujen kokemusten perusteella ja tämä vaikuttaa kokeiden tasoon. Opinto-ohjelmassa olevaa sanallista määritelmää ei tämän vuoksi tarvitse joka vuosi muuttaa.

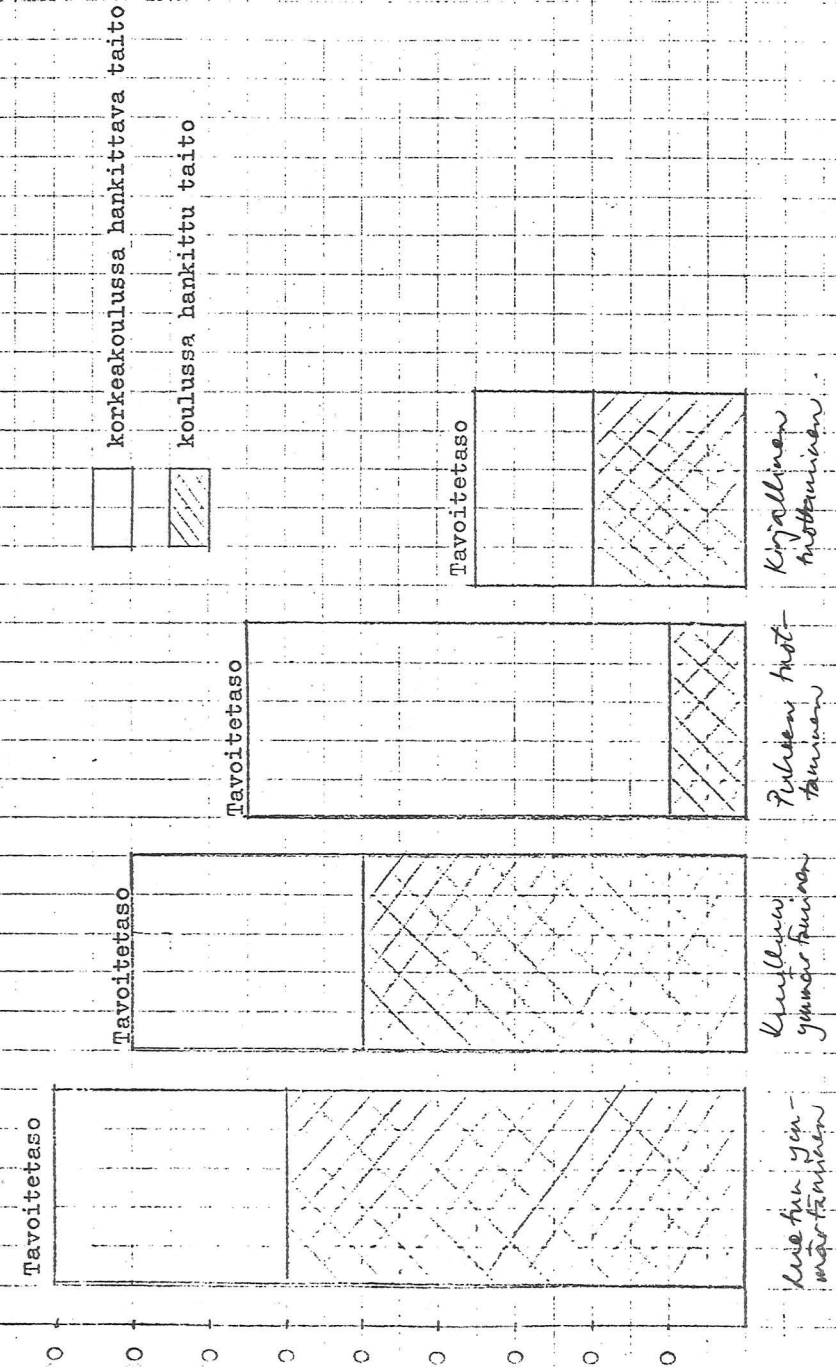
4. Tavoitteita aseteltaessa joudutaan tekemään valintoja, koska "kaikkia hyviä asioita" ei voida kerralla saavuttaa. Jokaisen kielikurssin kohdalla pitäisi kerran vuodessa miettiä seuraavia kysymyksiä:

- Mikä näiden opiskelijoiden kielitaidolle on tärkeintä tulevaa ammattia ajatellen?
- Mitä on jo saatu aikaan opetusmuotojen ja -materiaalin kehittämisessä? (Mille voidaan rakentaa?)
- Mihin pitäisi seuraavana vuonna keskittyä?
- Mihin käytettävissä olevat resurssit riittävät?
- Missä määrin muualla suoritettua kehittelytyötä voidaan käyttää hyväksi tavoitteiden saavuttamiseksi?
- Olisiko jollakin kielitaidon osa-alueella nostettava tavoitteita?
- Riittävätkö resurssit joillakin aloilla täsmällisiin mikrotavoitteisiin tähtäävän opetuksen antamiseen?

Kaavio 1

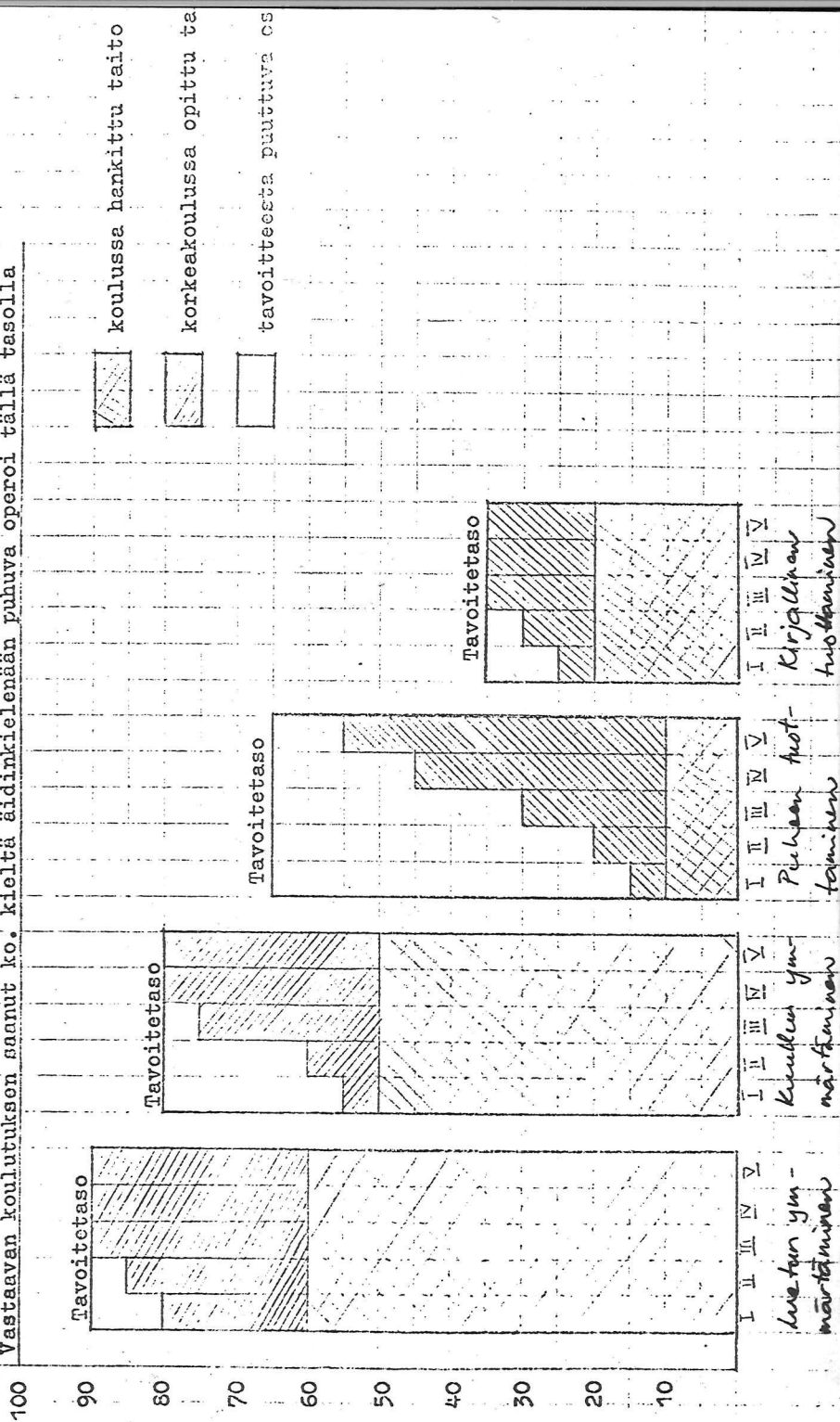
Kielikurssin tavoitteet ammatin vaatimusten mukaan määriteltynä

Vastaavan koulutuksen saanut ko. kieltä äidinkielenään puhuva operoi tällä tasolla

Ammatin vaativuuden mukaisten tavoitteiden saavuttamisen viisivuotissuunnitelma

Vastaavan koulutuksen saanut ko. kieltä äidinkielenään puhuva operoi tällä tasolla

Esimerkkejä kielenkäyttötilanteista

A. Puhumista ja ymmärtämistä vaativat tilanteet

1. Tervehdysten, anteeksipyyntöjen yms. korrekti käyttäminen
2. Turistitilanteet (ravintolassa, hotellissa, matkalla jne.)
3. Asioiminen vieraassa maassa (postissa, tullissa, lääkärissä jne.)
4. "Vieraan hoitaminen"
5. Esiintyminen kutsuilla (vieraana / isäntänä)
6. Teollisuuslaitoksen, liikkeen yms. esittely
7. Luentojen kuunteleminen konferenssissa
8. Osallistuminen ryhmätyöskentelyyn
9. Osallistuminen yleiskeskusteluun
10. Osallistuminen neuvotteluun
11. Puheenjohtajana toimiminen
12. Osallistuminen paneelikeskusteluun
13. Esiintyminen tiedotusvälineissä
- Jne.

B. Lukemista ja kirjoittamista vaativat tilanteet

1. Sanomalehtien lukeminen
2. Ammattilehtien ja -kirjallisuuden lukeminen
3. Nopean luvun tekniikan hallinta ko. kielellä
4. Yksityisluonteisten kirjeiden kirjoittaminen (kiitokset, toivotukset, valittelut, onnitellut jne.)
5. Erilaisten tiedustelujen, kyselyjen, varausten yms. kirjoittaminen
6. Liikekirjeiden kirjoittaminen
7. Muistioiden ja raporttien kirjoittaminen
8. Pöytäkirjojen pitäminen
9. Abstraktien kirjoittaminen luetun perusteella
  - a) suomeksi
  - b) ko. kielellä
10. Kääntäminen
  - a) ko. kieli suomi
  - b) suomi ko. kieli
11. Asiakirjojen laatiminen

Lisätietoja asiasta I Freihoff-Takala: Kielenkäyttötilanteiden erittelyyn perustuva kielenopetuksen tavoitekuvausjärjestelmä (KK:n julkaisuja 2/1974)

II English Language: Stages of Attainment Scale
Write to: English Language Teaching Development Unit
Oxford University Press

T I E D O T U K S I A

New publishing arrangements for SYSTEM

THE INTERNATIONAL JOURNAL OF EDUCATIONAL TECHNOLOGY AND
LANGUAGE LEARNING SYSTEMS

now published in association with the

PERGAMON INSTITUTE OF ENGLISH (OXFORD)

Editor: NORMAN F DAVIES, University of Linköping, Sweden

This important international journal, now beginning its seventh year of publication, is devoted to the applications of educational technology and systems thinking in a broad sense to problems of foreign language teaching and learning. Under the new arrangements the general editorial policy remains unchanged; attention will be paid to all languages and to problems associated with the study and teaching of English as a second or foreign language. The journal will serve as a vehicle of expression for colleagues in developing countries.

Articles accepted for publication are usually required to have a sound theoretical base with a visible practical application which can be generalised. The review section may take up works of a more theoretical nature to broaden the background. Also included is CETall News - the newsletter of the AILA Commission for Educational Technology and Language Learning - and announcements of conferences, meetings etc. in the field. Conference reports are printed periodically.

EDITORIAL BOARD

The Editorial Board of the new *System* will retain its original members, with further additions planned for future volumes.

Assistant Editors

John R Allen, University of Manitoba, Canada

C.V. James, Pergamon Institute of English (Oxford)

Review Editor

Udo Jung, IFS, Marburg, FRG

Editorial Board

John B Carroll, University of North Carolina, USA

Joshua A Fishman, Yeshiva University, New York, USA

Raphael Gefen, Hebrew University of Jerusalem, Israel

William Geffen, USAF Academy, Colorado, USA

Francisco Gomes de Matos, Centro de Linguística Aplicada,
Sao Paulo, Brazil

Max Gorosch, Copenhagen School of Economics, Denmark

Ronald L Gougher, West Chester State College, USA

Marcel de Grève, University of Ghent, Belgium

A Hood Roberts, American University, Washington D.C.

Gerhard Nickel, University of Stuttgart, FRG

Joseph Raben, The City University of New York, USA

René Richterich, University of Bern, Switzerland

Bernard Spolsky, University of New Mexico, USA

Renzo Titone, University of Rome, Italy

John L M Trim, Centre for Information on Language Teaching
and Research, London U.K.

Rebecca M Valette, Boston College, USA

KIELIKESKUKSEEN SAAPUNUTTA KIRJALLISUUTTA

Publications received by the Language Centre

Alexander, L.G.: Mainline beginners A. Student's book. Longman 1978

Arnold, J. & Harmer, J.: Advanced writing skills. Longman 1978

Bandspelare. Råd och anvisningar från AV-centralen. Stockholms skolför-
valtning. Moniste 1978

Bildmetodik. Studiematerial från AV-centralen. Stockholms skolför-
valtning. Moniste 1978

Brett, B.: Submarine disaster. Books in easy English. Stage 3.
Longman 1978

Byrne, F. & Holden, S.: Note taking practice. Students' workbook.
Longman 1979

Byrne, D.: Note taking practice. Teacher's book. Longman 1979

Bielefelder Beiträge zur Sprachlehrforschung. Heft 13. Universität
Bielefeld. Bielefeld 1978

Bielefelder Beiträge zur Sprachlehrforschung. Heft 12. Universität
Bielefeld. Bielefeld 1978. (J.W. Janda: Lehrwerkanalyse English.
Maschinelles Wortschatzvergleich an vier Schullehrbüchern.)

Carew, Ian: The lost love and other stories. Longman 1978

Corell, M. & Pettersson, N-O.: Elva språk och svenska. Lathund för SFI-
undervisningen. IES. Stockholms Universitet. Moniste 1978

Davidson, R. & Cohen, M.: Trip to London. Longman 1978

- Didacta Argentina 1975. Werkhefte für technische Unterrichtsmittel und Mediendidaktik. Heft 9. Goethe-Institut: München 1975
- Didacta Brüssel 1978. Beiträge einer Vertrags. Veranstaltung des Goethe-Instituts Brüssel. Werkhefte für technische Unterrichtsmittel und Mediendidaktik. Heft 11. Goethe-Institut: München 1978
- Didacta Casablanca 1977. Werkhefte für technische Unterrichtsmittel und Mediendidaktik. Heft 10. Goethe-Institut: München 1978
- Diskussion zur Unterrichtstechnologie und Sprachdidaktik. Werkhefte für technische Unterrichtsmittel und Mediendidaktik. Heft 8. Goethe-Institut: München 1975
- Dudley-Evans, T. & Smart, T. & J. Wall: English for science and technology. Nucleus: Engineering. Longman 1978
- Der Einsatz des Arbeitsprojektors im Fremdsprachenunterricht. Werkstattgespräche. Goethe-Institut: München 1974
- Funktionen und Leistungen des Bildes im Fremdsprachenunterricht. Werkstattgespräche Goethe-Institut: München 1971
- Holmqvist, I.: Tolv svenska kapitel. IES, Stockholms Universitet, Svenska institutet 1979
- Jyväskylä Contrastive Studies 6. Further Contrastive Papers, ed. by K. Sajavaara, J. Lehtonen & R. Markkanen. Reports from the Department of English 7. Univ. of Jyväskylä 1979
- Kreativität im Fremdsprachenunterricht - das Individuum und die Gruppe. Pariser Werkstattgespräch 1976. Goethe-Institut: München 1978
- Kommunikativ kompetens och fackspråk. Utg. M. Linnarud och Jan Svartvik. ASLA (Svenska föreningen för tillämpad språkvetenskap) 1978
- Laborübungen für Fortgeschrittene (1974). Authentisches Unterrichtsmaterial (1975). Werkstattgespräche. Goethe-Institut: München 1977
- Ljudeffekter. AV-centralen. Stockholms skolförvaltning. 1978
- Mediothek-Anspruch und Wirklichkeit. Werkstattgespräche. Goethe-Institut: München 1976
- Morrow, K.: Advanced Conversational English Workbook. Longman 1978
- Ojamo, M.: Akateeminen työttömyys 1970-luvulla. Koulutusryhmätarkastelua. Opintoasiaintoimisto. Sarja A: 13. Helsingin yliopisto 1979
- Päivää Leningrad. Suunn. Larisa Mustonen. Peruskoulun diat. WSOY 1979
- Programmierte Instruktion. Zielsprache Deutsch. Werkhefte für technische Unterrichtsmittel. Heft 7. Goethe-Institut: München 1972
- Projektor/lampor. Förteckning över lampor till projektorer i Stockholms skolor. Utarb. av B. Arvidson & B. Berglund. AV-centralen. Stockholms skolförvaltning 1978
- Reading and thinking in English (concepts in use, exploring functions, discovering discourse, discourse in action) & Teacher's Edition. Oxford Univ. Press 1978
- Role and function of the media in the German classroom. Workshop discussions. Goethe-Institut: München 1978
- TV/VCR. Instruktionsmaterial från AV-centralen. Stockholms skolförvaltning. Moniste 1978

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUS

Jyväskylän yliopisto

Language Centre for Finnish Universities

University of Jyväskylä

Seminaarinkatu 5
SF-40100 JYVÄSKYLÄ 10
FinlandPuh.vaihde (tel.) 941-291211
Ohivaihtina 941-291721 tai 291722

KIELIKESKUSUUTISTEN TEEMANUMEROITA (KKUT)

Special Issues of the Language Centre News

	Hinta/ Price
4/1976 Special issue on teaching and testing communicative competence. Ed. by Viljo Kohonen - Liisa Nummenmaa. (68 s.) (AFinLAN jäsenet 4,-)	8,-
1/1978 Focus on spoken language. Ed. by Liisa Lautamatti - Pirkko Lindqvist. (123 s.) (AFinLAN jäsenet 5,-) ISBN 951-678-076-8	10,-
1/1979 The language laboratory: methods and materials. Ed. by Liisa Lautamatti - Pirkko Lindqvist. (128 s.) (AFinLAN jäsenet 6,-) ISBN 951-678-123-3	12,-

Korkeakoulujen kielikeskus
Jyväskylän yliopisto
40100 JYVÄSKYLÄ 10

Tilaa seuraavat kielikeskus uutisten teemanumerot:

_____	kpl	n:o	_____
_____	kpl	n:o	_____
_____	kpl	n:o	_____

Tilaaajan nimi ja osoite: _____
_____

Onko tilaaja AFinLAN jäsen? _____

Julkaisuja voi tilata laitoksen osoitteella. Puhelimitse tai kirjeitse tilattaessa julkaisut toimitetaan yksityishenkilöille postiennakolla. Laitoksille lähetämme laskun.

V. 1979 ILMESTYNEET KIELIKESKUSUUTISET
Language Centre News published in 1979

N:o/No.		Hinta/Price
1	Liisa Lautamatti - Pirkko Lindqvist (toim.): The Language laboratory: methods and materials. (128 s.) ISBN 951-678-123-3 (AFinLA:n jäsenet 6.-)	12,-
2	Tammikuu - January (31 s.)	-
3	Maaliskuu - March (21 s.)	-
4	Toukokuu - May (25 s.)	-

Korkeakoulujen kielikeskuksen johtokunta 1.8.1978-31.7.1980

Varsinaiset jäsenet

Kielikeskuksen johtaja Oja Berggren
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu

Apul.prof. Fred Karlsson
Turun yliopisto

Prof. Raimo Konttinen
Jyväskylän yliopisto

Korkeakoulujen kielikeskuksen
esimies Liisa Lautamatti
(virka vapaa 1.1.-31.7.1979)
(puh. 941-291621)

Prof. Lauri Lindgren
Turun yliopisto

Apul.prof. Muusa Ojanen
Joensuun korkeakoulu

Esittelijä Leena Pirilä
Opetusministeriö
(virka vapaa 1.8.1978-)

Prof. Matti Rissanen
Helsingin yliopisto

Johtaja Pauli Roinila
Savonlinnan kieli-instituutti

Vt. prof. Kari Sajavaara, pj.
Jyväskylän yliopisto
(puh. 941-291620)

Tutkija Sauli Takala
Jyväskylän yliopisto

Apul.prof. Jorma Vuoriniemi
Helsingin kauppakorkeakoulu

Tutkija Marjatta Ylönen
Korkeakoulujen kielikeskus

Filol.maist. Maarit Hakkarainen
Suomen ylioppilaskuntien liitto

Sihteeri: Tutk.siht. Liisa Ruuska
Korkeakoulujen kielikeskus
puh. 941-291722 (ohivalinta)
941-291211 (vaihe)

Varajäsenet

Kielikeskuksen esimies Marja Renkonen
Teknillinen korkeakoulu

Apul.prof. Mirja Saari
Helsingin yliopisto

Lehtori Matti Leiwo
Jyväskylän yliopisto

Korkeakoulujen kielikeskuksen
vs. esimies Timo Sikanen
(vs. 1.1.-31.7.1979)
(puh. 941-291726)

Amanuenssi Pirkko Lindqvist
Turun yliopisto

Lehtori Ulla Summala
Oulun yliopisto

Esittelijä Leena Luhtanen
Opetusministeriö
(vs. 1.8.1978-)

Lehtori Olli Nuutinen
Helsingin yliopisto

Johtaja Leena Lehto
Kouvolan kieli-instituutti

Apul.prof. Jaakko Lehtonen
Jyväskylän yliopisto

Apul.prof. Teuvo Piippo
Jyväskylän yliopisto

Kielikeskuksen johtaja
Liisa Kurki-Suonio
Tampereen yliopisto

Tutkija Sirkka Laihiala-Kankainen
Korkeakoulujen kielikeskus

FK Marjatta Lehtinen
Suomen ylioppilaskuntien liitto

Uusintailmoitus

AFinLA järjestää

POHJOISMAISEN SOVELTAVAN KIELITIEEEN
KONFERENSSIN 23.-25.11.1979 Hanasaassa

Konferenssin teema on "Kielenoppiminen ja -omaksuminen".
Tämän teeman ympäriltä hyväksytään esitelmiä seuraavilta
ja näihin liittyviltä alueilta:

- äidinkieli, toinen kieli ja vieras kieli
- esikoulu- ja alakouluikäisten kielenoppiminen
erityisesti oppimisvaikeuksien kannalta
- kielikylpyohjelmat
- vieraan kielen opetuksen integrointi äidin-
kielen opetukseen
- kielenopetus erityistarkoituksiin.

Katso ilmoittautumisesta lähemmin Kielikeskusuutisista 3/79
(erillinen liite). Ilmoittautumisaika päättyi 21.5., mutta
Hanasaassa on vielä paikkoja, joten sinne otetaan ilmoittau-
tumisasia, samoin hyväksytään vielä esitelmiä. Konferenssiin
voi osallistua ja paikan päällä ruokailla asumatta Hanasaa-
ressa. Lopullisen ohjelman ilmestyttyä syksyllä voi vielä
ilmoittautua kuuntelemaan esitelmiä.

Ilmoittautumismaksu 20 mk maksetaan postisiirtotilille
5156 23-4, Suomen sovelletun kielitieteen yhdistys
AFinLA
Skeppsredaregatan 3 D 50
00140 Helsingfors 14.

Lisätietoja antavat yhdistyksen rahastonhoitaja Ingegerd

Nyström, osoite yllä, sekä sihteeri Tuula Hirvonen
Englannin kielen laitos
Jyväskylän yliopisto
40100 Jyväskylä 10

puh. 941-291 644 (työ)
941-216 114 (kotiin)